

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun XII

SIZHUN XII
ER STALIOU
KENTEL 1
ER STAL BOTEIER

I = Ivona, ar wreg

F = Fañch, ar gwaz

A = Ar Werzherez

- I - Amzer a zo hiziv da vont da B/Pont-'n-Abad, n'eus ket ?
- F - Labour a zo d'ober war-dro al liorzh ...
- I - N'eus botez-ler a-feson ebet evit mont d'ar friko !
- F - Botoù-ler a-walc'h a zo en ti... botoù-ler merc'hed...
- I - Hast buan 'ta !
(TROUZ AR C'HARR-TAN O LOC'HAÑ HAG O TIGRESKIÑ... HAG O HERZEL)
Sell 'ta Fañch, er stal-mañ ez eus boteier cheuc'h !
- F - Boteier-ler a zo evit ar merc'hed, n'eus ket evit ar baotred avat !
- I - Eo... Sell, bez ez eus er c'hornig-se !
- F - Ar re-se a zo evit ar yaouankiz !
- I - N'out ket kozh c'hoazh !
Deomp da welet !
(TROUZ SKLINTIN KLOC'HIG AN NOR)
- A - Botoù-ler evit an Aotrou ?
Esaet ar re-mañ...
- F - Aes int..
- A - Ha kaer ouzhpenn !
- I - Kaer marteze... ha ker !
Sonjitz 'ta, pemp kant lur !
N'eus ket marc'hadmatoc'h ?
- A - Ar re-mañ a zo mod nevez.
- F - Hag o liv a zo brav !
- I - Re sklaer evit un den eus da oad !
N'eus ket re zu ?
- A - Bez ez eus a-bep liv.
- F - Ar re zu-mañ a zo re vrás.
N'eus ket re all ?
- A - Eo... Bez ez eus c'hoazh.

- F - A ! Ar re-mañ a zo dres !
- I - Ha dreist da yalc'h !
O Dimezell, n'eus ket distaol war ar boteier merc'had ?
- A - Eo, distaol a zo.
Eizh kant lur e-lec'h mil lur.
- I - Ar re-mañ a blij din kalz !
- A - N'eus distaol ebet war ar re-se...
Mil lur int.
- I - N'eus forzh, evit ur wech.
Fañch, hast buan sinañ ar chekenn !

GERIAOUEG

botez*-ler, ar v. -ou-l., boteier-ler chaussure	aes confortable, agréable	digresklñ digresket décroître, diminuer (ici ralentir)	a-feson comme il faut
chekenn*, ar ch. -ou chèque	sklintin	esaeañ esaeet essayer	kant cent
gwerzherez*, ar w. -ed vendeuse	bruit métallique, limpide	hastañ hastet (se) dépêcher	mil mille
yaouanklz*, ar y. -ou jeunesse	Pont-'n-abad Pont-l'Abbé	herzel harzet (s') arrêter	
distaol, an d. -iou rabais, remise			
friko, ar f. -iou festin			
ler, al l. -ou cuir			
lur, al l. -iou franc			

N'eus botez-ler a-feson ebet evit mont d'ar friko !
Tu n'as aucune paire de chaussure convenable pour aller à la noce.
N'eus ket marc'hatmatoc'h ? Il n'y en a pas de meilleur marché ?
Ar re-mañ 'zo mod nevez. Ceux-ci sont à la mode.
Hag o liv a zo brav ! Et ils ont une belle couleur !
N'eus ket re zu ? Il n'y en a pas de noirs ?
Bez ez eus a-bep liv. Il y en a de toute les couleurs.
Dreist da yalc'h ! Au dessus de tes moyens !
Ar re-mañ a blij din kalz. Celles-ci me plaisent beaucoup.
Hast buan sinañ ar chekenn ! Dépêche toi de signer le chèque !

SIZHUN XII

KENTEL 2

WAR BLASENN AR MARC'HAD

M = marc'hadour

Mz = ur varc'hadourez

- I - Deomp bremañ betek plasenn ar marc'had !
- F - N'eus ket kalz amzer koulskoude !
- I - Amzer a-walc'h a zo !
N'eus den o c'hortoz ac'hanomp er gêr.
- F - Mignoned a zo o c'hortoz ar bevar evit c'hoari ar c'hartouù !
- I - Sur on ez eus staliouù boteier er marc'had.
- F - N'eus ket boteier a-zoare evit mont d'ar friko !
- I - Deomp da welet memestra !
(TROUZ AR MARC'HAD)
- F - Tud 'zo, me 'lâr deoc'h !
- I - Feiz ya 'vat !
Bez ez eus tud !
- M1 - Tostait !
Amañ ez eus dilhad kaer !
Dilhad cheuc'h a zo amañ !
- M2 - Sivi Plougastell a zo ganin !
Ganin n'eus nemet frouezh eus ar vro !
- M3 - Listri ! Pladoù ! Bolennou a zo !
Un dousennad tasadoù evit kant lur !
Prenit ! N'eus ket evit an holl !
Ha distaol a zo ! Dek lur ha pevar-ugent ur wech ! Div wech !
N'eus prener ebet ?
Eo ur brenerez a zo... un afer vat, llron !
- I - Ur pod kafe 'zo war briz ?
N'eus ket ?
(TROUZ AR MARC'HAD)
- F - Ha ma boloù-ler ?
- I - Er stal-mañ ez eus re vrav.
- F - N'eus netra a-feson evit mont d'ar friko !
- I - Ar re-mañ a zo mat a-walc'h.
- F - Ya, evit mont da c'hoari galoch !
- I - N'eus netra mat evidout evel kustum !

(TROUZ AR MARC'HAD)

- Mz - Seier ler a zo amañ.
Amañ ez eus traou eus ar c'hiz evit hanter priz !
- I - O Fañch !
Ar sac'h-mañ a zegouezh brav gant ma botoù nevez !
Ha nemet pemp kant lur !
Un afer vat.
Sin ar chekenn 'ta Fañch !

GERIAOUEG

bolenn* , ar v. -où <i>bol</i>	degouezhout	a-zoare
dousennad* , an d. -où <i>douzaine</i>	degouezhet	<i>comme il faut</i>
galoch* , ar c'h. <i>galoche (jeu de)</i>	aller ensemble	
giz* , ar c'h. -iòu <i>mode</i>	(vêtements)	
marc'hadourez* , ar v. -ed <i>marchande</i>	dek ha pevar ugent	
plasenn* , ar b. -où <i>place</i>	quatre-vingt dix	
prenerez* , ar b. -ed <i>acheteuse (= cliente)</i>	evel kustum	
sivi , ar s. (s. -enn*) <i>fraise</i>	comme d'habitude	
dilhad , an d. -où (u. ur pezh d.) <i>vêtement</i>	evidout pour toi	
trouezh , ar f. -iòu <i>fruit</i>	war briz en prime	
kafé , ar c'h. <i>café</i>		
marc'hadour , ar m. -ien <i>merchant</i>		
pod , ar p. -où <i>pot</i>		
prener , ar p. -ien <i>acheteur</i>		
priz , ar p. -loù <i>prix</i>		
sac'h , ar s. <i>seier sac</i>		
tas , an t. -où <i>tasse</i>		

Plasenn ar marc'had. *La place du marché.*

Frouezh eus ar vro. *Des fruits du pays.*

Un afer vat ! *Une bonne affaire !*

Distaol a zo ! *On soldé !*

N'eus den o c'hortoz ac'hanomp er gêr. *Personne ne nous attend à la maison.*

N'eus netra mat evidout evel kustum !

Comme d'habitude, tu ne trouve rien à ton goût !

Mignoned 'zo o c'hortoz ar bevar evit c'hoarl ar c'hartou.

Des copains attendent le quatrième pour jouer aux cartes.

SIZHUN XII

KENTEL 3

ER SUPERMARC'HAD

M = Mouezh plac'h ar bruderezh

(TROUZ KELEIER AN ABARDAEZ WAR R.B.I)

- I - N'eus ket mui kalz a dra er yenerez.
Amzer 'zo da vont d'ar supermarc'had a-raok mont d'ar gêr.
- F - Amzer 'zo, amzer 'zo, n'eus ket 'val !
An noz a zo o tostaat !
- I - N'eus ket kafe a-walch'h, n'eus gwastellenn ebet en ti !
- F - Hag a-walch'h a evajou a zo ?
- I - Trawalc'h 'zo evit ar mare !
- F - (A-VOUEZH IZEL EVITAN E-UNAN)
N'eus ket da respont...met gwelet vo...
(TROUZ SONEREZH HA BRUDEREZH ER SUPERMARC'HAD)
- I - Ur pezh dek lur a zo ganit evit ar garrigell ?
- F - N'eus ket, n'eus nemet unan pemp lur ganin !
- I - Klask mat 'barzh da chakodoù 'ta !
- F - N'eus netra er chakod-mañ.
Sell 'ta, unan a zo war an hent !
- I - N'eus karrigell ebet ?
- F - Eo, unan a zo du-se !
- I - Krog 'barzh buan !
(TROUZ AR SUPERMARC'HAD)
- M - Kafe Sant Mark n'eus ket e bar !
Bez ez eus distaol war ar c'hafé !
- F - Selaou !
Distaol zo war ar c'hafé !
- I - Kafe Sant Mark a zo dispar !
- F - N'eus ket ezhomm dour ?
- I - Eo, bez ez eus, kemer dour "Meneziou Breizh".
Me a zo 'vont da brenañ gwastelloù.
- F - Aet eo kuit !
Buan, ur voutailhad lambig !
(TROUZ BOUTAILHOU)

ESTAL AR MARC'HADOUR PESKED

- I - Setu gwestell... trawalc'h a zo bremañ.
Deomp da baeañ !
- F - Me a zo o vont da dostaat ar c'harr-tan.
- I - Sin ar chekenn a-raok !
(TROUZ AR C'HEF)
Met petra 'zo amañ ?
Ur voutailhad lambig !
O ! Fañch !
Diwezhat, aet eo kuit...
Ret 'din paeañ !

GERIAOUEG

noz^a , an n. -iou nuit	izel bas	bez ez eus il y a	du-se là
yenerez^a , ar y. -ed		kregiñ (en) kroget (en)	e-unan lui-même
réfrigérateur		(se) saisir (de)	evitañ pour lui
bruderezh , ar b.			
publicité			
chakod , ar ch. -ou			
poche			
lambig , al l. -ou lambic			
pezh , ar p. -iou			
pièce (de monnaie)			

N'eus ket mul kalz a dra er yenerez. Il n'y a plus grand chose dans le frigo.

N'eus ket kafe a-walc'h. Il n'y a pas assez de café.

N'eus gwastellenn ebet en ti. Il n'y a plus aucun biscuit dans toute la maison.

Ur pezh dek lur a zo ganit evit ar garrigell ?

As-tu une pièce de dix francs pour le chariot ?

Ret din paeañ ! Je dois payer !

M = marc'hadour pesked

(TROUZ AR PORZH-MOR)

- F - Naon a zo deuet din !
Petra 'zo da goan ?
- I - N'eus netra nemet boued-mir !
- F - Bez ez eus gwastell da zebriñ !
- I - Ha lambig a zo da evañ !
- F - Ha bara 'zo ?
Bez ez eus amann ?
- I - N'eus ket bara awalc'h met amann 'zo !
- F - Dispignet tost da zaou vil lur ha n'eus netra da goan !
- I - E stal "Ar Furig" ez eus grilhed-traezh.
- F - Ha pesked a zo iveau ?
(TROUZ AR PORZH, AR GOUELINI)
- M - Pesked a-bep seurt 'zo !
N'eus nemet pesked fresk !
- F - Ha bez ez eus boulous ?
- M - Boulous ? N'eus ket hiziv... Met sardin 'zo.
- F - Mat-tre... Sardin fritet !
N'eus ket gwelloc'h !
- I - N'eus ket gwelloc'h evit kaout kolesterol !
- F - Grilhed traezh bev-buhezek 'zo !
Dispar gant bara amann druz !
- I - Pesked da boazhañ en dour zo ?
- M - Sellit, aman ez eus leoneged kaer !
- I - Ha ker... hanter-kant lur ar c'hilo !
N'eus ket distaol d'an eur-mañ ?
- F - N'eus blaz ebet gant al leoneged.
Prenomp brilli !
- I - N'eus nemet drein er pesked-se !
D'ar gér ! Pate Henaff zo en ti !

GERIAOUEG

koan*, ar g. -iou souper

bev vivant

dispignañ
dépensertost (da)
près (de)

amann, an a. beurre

bev-buhezek
plein de vie, bienpoazhañ
poazhet
cuire

blaz, ar b. iou goût

boued-mir, ar b.

aliments de conserve

boul tous, ar b. -ien

baudroie

brezhell, ar b. brizhilli

(et brill) maquereau

draen, an d. drein

arête (de poisson)

gouelan, ar g. gouelini

goéland

grilh-traezh, ar g. -ed-t.

langoustine

kilo, ar c'h. -iou kilogramme

kolesterol, ar c'h.

cholestérol

levneg, al l.-ed

lieu (poisson)

naon, an n. faim

sardin, ar s. -ed sardine

Dispignet tost da zaou vil lur ha n'eus netra da goan !
On a dépensé près de deux mil francs et il n'y a rien à manger !Naon a zo deuet din ! Je commence à avoir faim !
Petric 'zo da goan ? Qu'est-ce qu'il y a au souper ?
Bara 'zo ? Est-ce qu'il y a du pain ?Dispar gant bara amann druz !
Super avec du bon beurre gras !N'eus blas ebet gant al leoneged !
Le lieu ça n'a aucune saveur !
N'eus nemet drein er pesked-se !
Ces poissons ne sont qu'arêtes !

G = Ar gwerzher

I - Dav eo bezañ fichec evit an eured.

F - Amzer zo c'hoazh !

I - N'eus nemet ur miz a-raok ar friko !

F - Un abid gris 'm eus.

I - N'eus ket tu da vont d'ur friko gant an abid-se !

F - Eo, bez ez eus tu !
Brav eo c'hoazh.I - Feiz, n'eus ket tu 'vat !
Gant ar vezh !(TROUZ AR STRAED, OTOIOU)
Sell 'ta ! Amañ ez eus dilhad a-leson !

F - N'eus nemet dilhad-hañv.

I - E-barzh ez eus re all. (TROUZ AN NOR)

G - Un abid evit an Aotrou ?
A-bep seurt zo.
Sellit amañ !

F - N'eus ket ul liv all ?

G - Bez ez eus unan glas kaer amañ.

I - Pegement eo ?
Daou vil lur !
Re ger eo !G - Gwiskit ar chupenn !
Mat e ya...

I - Re hir eo, n'eus ket berroc'h ?

G - Eo, bez ez eus unan du-se.

I - N'eus ket sklaeroc'h ?
Evit mont d'ur friko eo !F - Trawalc'h e-giz-se... Un ticheurt 'zo amañ !
Ha n'eo ket ker !
Hanter-kant lur.
Ha mat pell zo !

GERIAOUEG

chupenn*, ar ch. -où *veste*
eured*, an e. -où *noce*
mezh*, ar v. *honte*

abid, an a. -où *habit, costume*
dilhad-hañv, an d. -où-h.
vêtement d'été
gwerzher, ar g. -ien *vendeur*
hañv, an h. -où *été*
ticheurt, an t. -où *t-shirt*

Gant ar vezh ! Avec la honte !

Dav eo bezañ fichtet evit an eured. Il faut être sur son trente et un pour la noce.
 Bez ez eus unan glas kaer amañ. Il y a un beau bleu ici.

berr *court*
gris *gris*

fichañ *fichert*
se parer, être élégant

AR STUMMOU A ZO - EZ EUS/LES FORMES A ZO - EZ EUS

Les formes A ZO et EZ EUS servent à traduire le français *il y a*.

A - A ZO est employé lorsqu'il est précédé du sujet.

Ex : Amzer 'zo hiziv ! Il y a le temps aujourd'hui ! (=nous avons le temps)
 Labour 'zo d'ober ! Il y a du travail !
 Distaol a zo ! Il y a une remise !
 Tud 'zo ! Qu'est-ce qu'il y a comme monde !

B - EZ EUS est employé lorsque le sujet est inversé (placé après le verbe).

Ex : Er stal-mañ ez eus boteier cheuc'h !
 Dans cette boutique il y a de belles chaussures !
 Sur on ez eus stalloù boteier er marc'had !
 Je suis sur qu'il y a des étals de chaussures sur le marché !
 Er stal-mañ ez eus re vrap ! Dans cette boutique, il y en a des beaux !
 Amañ ez eus leoneged kaer ! Ici il y a du beau lieu !

Ez est la particule verbale; celle-ci est souvent réduite à 'z à l'oral.

Dans la langue parlée, la forme ZO supplante souvent EZ EUS même lorsque le sujet est inversé.

Ex : Er stal-mañ 'zo boteier cheuc'h !
 Sur on 'zo stalloù boteier er marc'had.
 Er stal-mañ 'zo re vrap !
 Amañ 'zo leoneged kaer !

C - EUS est employé à la forme négative. C'est la forme contractée de ez eus que l'on rencontre plus rarement dans ce cas = n'ez eus ket

Ex : N'eus ket amzer ! Il n'y a pas le temps ! (= nous n'avons pas le temps)
 N'eus ket a labour d'ober ! Il n'y a pas de travail !
 N'eus distaol ebet ! Il n'y a pas de remise !
 N'eus ket evit an holl ! Il n'y en aura pas pour tout le monde !
 N'eus ket kafe a-walc'h ! Il n'y a pas assez de café !

D - La forme d'insistance BEZ EZ EUS

Elle joue le rôle de présentatif.

- Ex : **Bez ez eus distaol war ar c'hafé !** *Il y a une remise sur le café !*
Bez ez eus a-bep liv ! *Il y en a de toutes les couleurs !*
Bez ez eus er c'hornig-se ! *Il y en a dans ce petit coin-là !*
Bez ez eus gwastell da zebriñ ! *Il y a des gâteaux à manger !*

Cette forme est souvent réduite, elle aussi, à **Bez 'zo** à l'oral.

- Ex : **Bez 'zo distaol war ar c'hafé !**
Bez zo a-bep liv !

E - Remarque :

Dans les exemples présentés jusqu'ici le nom qui accompagne le verbe est indéfini en breton.

Ci ce nom est défini, la forme **EMAÑ** s'impose au lieu de **EZ EUZ**.

- Ex : **War an dachenn football ez eus ur skipailh.**
Sur le terrain de football il y a une équipe.
Er stal-mañ ez eus re vrav.
Dans cette boutique, il y en a des beaux.

E Brest emañ paotred Roazhon ouzh re Gemper.
A Brest il y a Rennes contre Quimper.